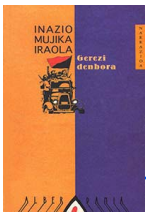
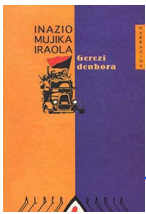

Hiztegitxo

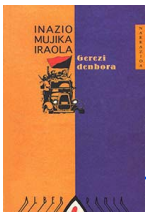
Hobeto irakurtzen laguntzeko

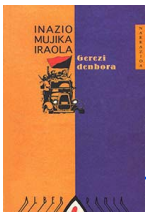
adaburu 'zuhaitzen adar multzoa'	«Haltzen adaburuak ikaratu egin ziren, eta txori-samalda bat atera zen ihesi.»	(111)
adeitsu 'errespetuz, begirunez, gizalegez'	«Obispoak agurrak eman zituen modu adeitsu batez, baina uko egin zion oilaskoari.»	(83)
ahapeka 'ia entzuten ez den ahotsaz'	«Roman larri hurreratu zitzaidan alkandora-iduna lotuz, eta ahapeka esan zidan...»	(31)
ahaztuxe 'nahikoa ahaztua, ahaztu xamar'	«Obispoak bezperako baraua ahaztuxe zuen, nonbait, txanda ezin harturik ibili behar izan baikenuen hari oilasko-muturren bat kentzeko.»	(92)
ahitu 'agortua, bukatua'	«Botila hura ahituxea zegoen, eta beste bat atera ziguten.»	(73)
ahur 'esku barrua'	«Fructuosoren esker oneko irribarrea ikusi nuen atzerako ispilutik, eta esku ahurra nola pasatzen zuen sabel aldetik.»	(48)
aieka 'aldea'	«Gure aurretik pasatu ziren denak eta, bidearen bi aiekak hartuta, milizianoa eta kamioia zeuden aldera abiatu ziren zuhurtzia handiz.»	(104)
aienatu 'uxatu, aldendu, desagertu'	«Inoiz baino gizonago ikusi nuen harkaitz haren gainean eserita, lan-jantzi zikin hark ordu arteko obispotasuna aienatu izan balio bezala.»	(112)
aiezka 'aieneka, oinazeko kekak	«...negarrak amorrua baretu balio bezala, eta azkenerako, ukabilak itxita, bular gainean batera erortzen utzi zituen, aiezka bihurtuta negarra.»	(111)
aise 'erraz'	«... aise pasatuko ginen, gurasoen ezkontzarako gonbit idatzia bagenu ere igarobaimentzat.»	(33)
aixkidia 'adiskidea' (adierazkorra)	«Amancio paretik kendu, haren aixkidia probatu nahi nuelako, eta probatu baino lehen garbitu didazue!»	(111)
akaso 'beharbada, agian, ausaz, apika'	« Akaso nire hesteek emango ditek hi ere esekitzeko adina!»	(12)
akolito 'apaizaren laguntzailea'	«Eta katixima-irakasle herrian, eta akolito , eta Begoñako Amatzoren gurtzaile...»	(11)
alaena 'halakoa'	«Azkenean, sartu, eta atea itxi zuen."...zornezaku alaenak! ", erantsi zuen orduan. Lasai hitz egin genezakeen, behintzat, "Aurrera", esan suen.»	(45)
aldaka 'kadera, gerri hegalkak'	«Lurrera zihoan bestela, eta aldaketatik heldu zion Romanek.»	(76)
aletu 'garandu, banan-banan soltatu'	«Banan-banan hasi nintzaion araudia, buruan sortu ahala, aletzen .»	(22)
alkandora-idun 'atorraren goiko partea, anokia'	«Roman larri hurreratu zitzaidan alkandora-iduna lotuz, eta ahapeka esan zidan...»	(31)
andetan eraman 'biren artean airean eraman'	«Jaka haietara etzanarazi zuten Fructuoso, eta andetan eraman zuten besteak zeuden aldera.»	(112)
anpolai 'negar anpulua, malko lodia'	«Nik bi anpolai sentitu nituen masailetan behera.»	(107)
arbitarako 'arbiak hazteko' (baratz landare	«Obixpo handiren bat omen zaukatek atxilotuta Donostian, eta arbitarako simaur egokia omen duk obixpo jendea...»	(41)
arestian 'apur bat lehenago'	«...esan zuen Roman seinalatu, eta nik arestian makinaz jotako papera erakutsiz.»	(39)
argidotarra 'gorena, txit handia'	«Donostiako alkate berriak, D. Jose de Múgica y Múgica jaun argidotarrak , bere zaurietatik...»	(136)
arranguraz 'kexuka, aieneka'	«Ez zen arranguraz ari, lasai eta irribarrez baizik...»	(8)
arroila 'ubidea, karkaba' (urak eginikoa)	« Arroilan behera jaitsi ginen, orbela eta lokatza dena batera nahasten zen parajeen...»	(109)
artzapezpiku 'obispoa'	« Artzapezpikuak berak kontatu zuenez, trebetasun handiz atzipetu zituen kartzelako bere zaindari oiesak, eta, gorri-separatisten izutik ihesi zihoala...»	(135)

aski 'nahiko'	«...gero eta gehiago jo zuen amaren hizkuntza erabiltzera, ordurako aski herdoildua bazuen ere.»	(16)
asto beltzarenak esan 'inon direnak esan, itzelezkoak'	«Ez al zituen orduantxe bertan Fructuosoren kontra asto beltzarenak esan .»	(35)
atarramentu 'emaitza, onura'	«Ni pozik, atarramentua nahi nuela, zirt edo zart.»	(120)
atxilo hartu 'atxilotu'	«Handik gutxira atxilo hartu zutela nire laguntxoek, horrela esan zidan: "Hire laguntxoek".»	(11)
atzipetu 'harrapatu, preso hartu'	«Artzapezpikuak berak kontatu zuenez, trebetasun handiz atzipetu zituen kartzelako bere zaindari oiesak, eta, gorri-separatisten izutik ihesi zihoala...»	(135)
aurpegiera 'aurpegikera, imintzioa, keinua'	«—Ez al dik barruko errairik mugiarazten? —esan zidan, errukia eta pena dena batera adierazten zuen aurpegieraz .»	(47)
azkenburukoetan 'postrerako'	« Azkenburukoetan , bi gerezi pare hartu zituen Amanciok, eta belarrietatik zintzilik jarrita hasi zen frantsesez kantari.»	(50)
bahituran utzi 'hipotekaturik, berme gisa'	«...milizianotarako CNTn izena eman nuenean, bahituran utzi behar izan nuen kamioia ere...»	(32)
baietsi 'segurtatu, konfirmatu'	«—Zarautzaino— baietsi zidan Romanek.»	(94)
Bakunin 'iraultzaile errusiarra, anarkista'	«Berori mutu. Biba Bakunin! , besterik ezin du esan.»	(22)
balazta 'frenoa, galga'	«"Hemen izango da", esan nuen, autoa gelditu eta eskuko balaztari gora eragiten niola.»	(68)
bapore 'lurrun itsasontzia'	« Baporean lekurik ez zegoela, eta, zer arraio, ez zela gezurretan hasiko orain.»	(100)
barau 'baraualdia, ezer jan gabeko denbora'	«Obispoak bezperako baraua ahaztuxe zuen, nonbait, txanda ezin harturik ibili behar izan baikenuen hari oilasko-muturren bat kentzeko.»	(92)
barau(rik) egon 'jan gabe, ezer hartu gabe'	«Zigarro bat falta nuen, baina salan utzia nuen toxa, eta nahiago nuen barau , beste sermoi bat entzun baino.»	(26)
barealdi 'lasaialdia, istilurik gabeko	«Fructuosok "¡Caca amavirgiñari!" kamioian idazteko aprobe txatu zuen barealdia , eta ni Amanciorekin eta neskekin...»	(56)
bart 'joan den gaua, igaro den gaua'	«—Toki ederrean zagog barteko araudia! Orain arte ez didak puntu bakar batean ere esana egin.»	(47)
basta 'zama garraiatzeko tresna,	«Asto ganean, txalma edo bastak edo zerbait jarriko ziotela, eta hantxe sartuta ongi joango zela orduan.»	(120)
bebarru 'entreplanta, beheko solairua-	« Bebarruan guardian zegoen miliziano-bikoteari paperak erakutsi, eta gora igotzeko esan ziguten.»	(69)
belaxka 'txepela, kakatia, biguna'	«Zer iraultza klase egingo genuen noski estudiante koadrila belaxka bat eskutik hartuta.»	(16)
beroen ibili 'erabakita egon, animatuta'	«Bilera bukatu berria eta botila bat ardo beltzen inguruan denok eserita. Fructuoso zebilen beroen .»	(13)
berori 'zu' (3. pertsonako adizkiekin)	«Hondamendia ekarri nahi dit berorrek don Roman...»	(9)
berorika 'errespetuzko tratamendua, 3.	«Kontuak kontu, Meza Berria eman zuenez geroztik, don Roman izaten hasi zen ordu arte Roman izan zena, eta berorika hasi nintzaion hizketan.»	(20)
bet-betan 'bat-batean'	«Eta logela aldera joateko imintzioa egin zuen. "Konpañera!", egin zuen garrasi. Gandorra zuritu zitzaidan bet-betan .»	(12)
betiberdin 'monotonia'	«...ez omen zegoen gehiago jasaterik hango errezo eta hango betiberdin , betiberdin gogaikarria.»	(67)
biharamun 'hurrengo eguna'	« Biharamun goizean irtengo ginela agindu nion.»	(23)

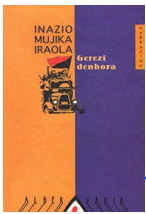

birao 'maldizinoa, hitz gorria'	«Eta zer zen ba libertario bat, birao rik esaten ez bazuen (...). Deus ez. Mahats makatza.»	(17)
bolo-bolo 'batetik bestera, denen ahotan'	«Hizpidea, beste askotan bezala, gerra hasi berritan Bilbon bolo-bolo ibili zen gertakari batek sortu zuen.»	(13)
boneta 'txanoa / koroa'	«Romanek begirunez kendu zion obispo- boneta buru gainetik.»	(80)
burkide 'aurkakoa, lehiakidea, etsaia'	«...arbolatik arbolara aurrera tiroka elkarri babes emanez, aurreragoko posizio onen bat hartzen saiatu ginen, handik hobeto sutuko geniela-eta burkideei .»	(106)
burlaizez 'harroxko'	«—Indarra hartzeko aukera eman behar zaiok gauean lanean ibili denari...—erantzun zidan, burlaizez .»	(28)
burutazio 'gogoeta, pentsamendua'	«...nire burutazioetan sartua, leihoko saretaren zirrikitu artetik lehen eguzki-printzak sumatzen ari nintzenean, logelako atearen kirrinka entzun nuen.»	(27)
CNT 'sindikatu anarkista'	«Ez naiz ezertaz damu, eta biziberrituta nago ni dagoeneko. CNTkoa naiz orain...»	(10)
desenkusatu 'aitzakiak jarri, barkamena	« Desenkusatzen hasi nintzaion, baina berehala konturatu nintzen ezeren susmo txarrik ez zidala hartu...»	(34)
destainaz 'mesprexuz'	«—Osasuna, kakagixon! —esan zidan; eta listua bota zuen lurrera destainaz —.»	(110)
doi 'juxtua'	«Handik bi ordura, guk Santutxoko bentan baxo erdi pare bat hartzeko denbora doia , bueltan zen umea; eta haren atzetik, Albizturko parrokoa arnastetuka...»	(121)
egonarri 'patxada, eroapena, pazientzia'	«—Nondik dator auto hori? —galdetu nion, egonarria galduta.»	(61)
eragotzi 'galarazi, debekatu'	«Beste bat ere ibili zen sartzekotan (...) baina eragotzi egin zion Fructuosok.»	(16)
erantzi 'arropa kendu, biluztu'	«Sorbaldak harrotu zituen hark ere, herabe. Eranzten ez zela ikusita, ea zeren zain zegoen galdetu nion...»	(24)
erasanda 'afektatuta, zerbaiten eraginpean'	«...baina atzera aulkian eseri behar izan zuen pixka batean; xanpainak erasanda zegoen.»	(74)
eri 'gaixoa, ahuldua'	«Gainera, Roman gisa hartan jantzita ikusiz gero, ustekabearen eraginez, auskalo zer gerta zitekeen haren bihotz eriarekin .»	(69)
errai 'hesteak, triapak'	«—Ez al dik barruko errairik mugiarazten? —esan zidan, errukia eta pena dena batera adierazten zuen aurpegieraz.»	(47)
errebero 'esne jetzi berria'	«Gogorrago jo behar zela, haritza botatzeko ez zela labana aski. Amanciok orduan berak idiarena joko zuela eta kopoirik dibinoena beteko zuela	(17)
erretilu 'azpila, bandeja'	«Jaki-ontzi handi bat zekarren eskuetan, eta neska gazte bat agertu zen haren atzetik, erretilu batekin.»	(83)
eseki 'eskegi'	«Akaso nire hesteek emango ditek hi ere esekitzeko adina!»	(12)
eskulotu 'gatibatu'	«...eta, burkideak mende hartuta, bizkor asko eskulotu zituzten bizkarraldean.»	(106)
esnezuria 'arren hazia, esperma'	«—Hori da dena kaka eta pixa eta esnezuria !»	(18)
espantuka 'izu laborriz, guztiz ikaratuta'	«Ikusi gintuen obispoak halako batean, eta espantuka hasi zen guri deika. Larritasunezko unea zen, inondik ere.»	(109)
estrapezuka 'tupust edo estrapo zu eginez'	«Jaiki, haztamuka galtzazpiak bilatu, ta haiek eskuan hartuta, haztamuka berriz ere eta bidean aurkitzen nuen guztiarekin estrapezuka ...»	(7)
etxeorde 'txabola antzeko eraikina'	«Baserriaren aurreko etxeorde batean sartu genuen autoa.»	(80)
ezaxol 'ardura barik'	«...eta ni Amanciorekin eta neskekin zigarroa erretzen geratu nintzen lasai-lasai, Fructuosok egiten zuenari ezaxola .»	(56)

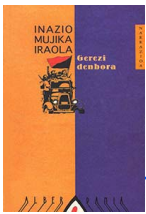

ezkaratz 'etxeko sarrera aretoa / sukaldea'	«Atea zabaldu, eta ezkaratzean obispoa sartzen ikusi zuenean, eskuari heldu eta muin egin zion hark ere eraztunean.»	(81)
ezkeldu 'begiak oker antzera jarri'	«Osasun kalea irakurri ahal izan nuen, begiak ezkeldu eta idazpuru batean.»	(78)
ezproi 'aldiak akuilatzeko oinetako	«Bai, txirrin", erantzun zidan jauzika, eta, ipurmasailak estutzea ezproi sartzea izan balitz bezala, bizkorrago ekin zion zamalkatzeari.»	(7)
fardel 'zakutotxoa, paketetxoa'	«Niganaino etorri, eta fardel bat eman zidan.»	(93)
gailen 'gorena, handiena'	«Erretorikan beti kalifikazio gailena ateratzen zuen apaizgaitegiko garaietan.»	(101)
galai 'mutil gazte ezkongabea eta	«Estuak omen ziren kontu horietan komentuan, eta, konturatu zirenean, urrutiratu egin zuten galai handik.»	(67)
gandor 'oilarraren buruko zati gorria'	«Orduan, zer? Aurrera...—eta sukaldeko leihoa zabaldu nuen, gandorra gorri, oilartuta erabat...»	(11)
garadi 'iratia, ira edo garo ("helecho")	«...baina ezer ez, harik eta tontor baten barrenean, garadi baten mugan, garo zapalduaren arrastoa aurkitu genuen arte.»	(108)
garbi jakin 'zalantza barik jakin, ziur egon'	«Zergatik ez dakit, garbi dakidana da orduan ez nintzela anarkista.»	(20)
gazitatu 'abisatu, jakinarazi'	«Durrutiren mandatariren bat etortzekoa zela une batetik bestera, hala gazitatu ziotela bezperan telefonoz Donostiatik...»	(38)
gogaikarriro 'gogaitzeko edo aspertzeko eran'	«Hasieran, ez zieten ezer erantzun, baina gogaikarriro beti gauza bera esaten jarraitu zieten ezkaratzeraino.»	(67)
gogaituta 'aspertuta'	«Horrelako anarkista-taldeari, aise entregatuko ziotela obispoa. "Bai, fusilatze!", esan nion nik gogaituta .»	(46)
gogatu 'konbentzitu, limurtu'	«Zazpi Kalerako bide osoa Karmen gogatu nahian eman nuen.»	(32)
gonbit 'gonbidapena'	«...aise pasatuko ginen, gurasoen ezkontzarako gonbit idatzia bagenu ere igaro-baimentzat.»	(33)
gurtesian '(gurdiaren) hegaletako hesia,	«Armak eta munizioak kamioian kargatu, bandera gorribeltzak gurtesian ezker-eskuin sokaz nolabait kateatu...»	(43)
gurtetxe 'zamak eramateko lekua'	«...tankea gasolinaz bete, eta nor kabinan joan eta nor gurtetxean , aurreneko liskarra.»	(43)
gurtzaile 'adoratzailea, gurtzen duena'	«Eta katixima-irakasle herrian, eta akolito, eta Begoñako Amatzoren gurtzaile ...»	(11)
hagatan 'makiletan, paluetan'	«...Karmeni agindu zion, bat-batean, egoitzan zeuden bandera gorri-beltz guztiak hartu eta hagatan biltzen hasteko...»	(41)
haltza 'erreka hegaletako arbola'	« Haltzen adaburuak ikaratu egin ziren, eta txori-samalda bat atera zen ihesi.»	(111)
harra 'jakin-mina, jakingura'	«...Urbietan kalean aurrera gindoazela, ezin izan nion gehiago barruko harrari utsi; automobila espaloien kontra geldiarazi eta (...) Karmeni esan nion...»	(64)
haurride izan 'senide izan, familiako'	«...baina neuk pentsatzeko denak haurride baldin baginen, iraultza egiteko bazen ere, haurride biziak beharko genituela.»	(91)
haurridetasun 'senidetasuna'	« Haurridetasunez ; horretan ados ginela-eta bera eta ni.»	(101)
haztamuka 'hatzez, ilunetan, ukitzen'	«Jaiki, haztamuka galtzazpiak bilatu, eta haiek eskuan hartuta, haztamuka berriz ere eta bidean aurkitzen nuen guztiarekin estrapezuka...»	(7)
herabe 'lotsati'	«Sorbaldak harrotu zituen hark ere, herabe . Eranzten ez zela ikusita, ea zeren zain zegoen galdetu nion...»	(24)
herdoildu 'ugertu, oxidatu'	«...gero eta gehiago jo zuen amaren hizkuntza erabiltzera, ordurako aski herdoildua bazuen ere.»	(16)

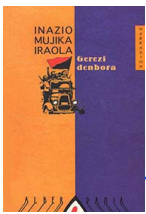

herra 'hegigoa, amorrua'	«Ezin izan nuen herra lotu, eta pistolaren kirtenez jo nuen buruan.»	(106)
higuigarri 'nazkagarri, okaztagarri'	«...bazezilen zerbait, ordea, nire barruan arrats hartako jarduna higuigarri egiten zidana. Etena horren modu oiesean antzetzua ikusteak, beharbada.»	(17)
hits 'tristea, goibela'	«..."esanekoa ez izateagatik gertatu zaiok", umore pixka bat jarri nahi izan nuen sala hits hartan.»	(115)
hitz beste egin 'gaia aldatu'	«Haren hitz beste egiteak lasaitu ninduen, eta "Le temps de cerises" kantatzen hasi nintzen ahapeka...»	(54)
hizketan 'berbaz'	«Kontuak kontu, Meza Berria eman zuenez geroztik, don Roman izaten hasi zen ordu arte Roman izan zena, eta berorika hasi nintzaion hizketan .»	(20)
hizpidera ekarri 'aipatu, hizketaldian gaia sartu'	«...Madrilen boxeolari zebilen garaian herriraino iritsi zitzaigun zurrumurrua ekarri nion hizpidera .»	(24)
hunkitu 'penatu, zirrara eragin'	«Ni hunkitzea nahi zuen, eta lortu ere lortu zuen une batez, baina berehala gainditu nuen ahuldade-unea.»	(47)
hurreratu 'hurbildu, inguratu'	«Roman larri hurreratu zitzaidan alkandora-iduna lotuz, eta ahapeka esan zidan...»	(31)
idiarena jo 'masturbatu'	«Gogorrago jo behar zela, haritza botatzeko ez zela labana aski. Amanciok orduan berak idiarena joko zuela eta kopoirik dibinoena beteko zuela	(17)
ifrentzuz 'zerbaiten atzeko alde' (aurkia eta ifrentzuz)	«Gero jakak elkarri lotu, mahukak ifrentzuz jarri, eta mahuketatik barrena pasatu zituzten bi adar haiek.»	(112)
inondik ere 'zalantza barik, duda gabe'	«Ikusi gintuen obispoak halako batean, eta espantuka hasi zen guri deika. Larritasunezko unea zen, inondik ere .»	(109)
ipurtargi 'argia ematen duen zizarea'	«...ongi ereindako haziak fruitu ematen dakiela sasi artean ere, eta ipurtargi baten argia nabarmenago dela ilunpean laharraren arantzak baino.»	(58)
iragaitzaz 'pasadan bezala, irmotasun barik'	«"Auskalo nondik bahitua izango duzuen", esan nuen, iragaitzaz bezala, eta trago luzea jo nion.»	(73)
irmotasunik gabe 'tinkotasunik gabe, indar barik'	«Ni ez noa inora! — esan nion ahapeka, irmotasunik gabe.»	(12)
itzulikatu 'irauli, buelta hartuta jarri'	«Bihotza itzulikatu zitzaidan ustekabeko galdera harekin.»	(25)
jainko-gorotz! 'kaka zaharra!'	«— Orain eraman behar al duzue?, jainko-gorotz! Esku gu ginela...»	(71)
jauzika 'saltoka'	«...eta gaztetxo batek bezala sentitzen zuela, bularraldean jauzika .»	(79)
jebo (despektiboa) "anormala"	«Bestela, abertzale jebo horiengana edo karlista txapelgorriengana inguratuko dituk eta!»	(15)
jostarin 'olgetun, jolasean bezala'	«Algara polita sortu zuen ateraldiak, eta Karmenek, harro, musu eman zidan jostarin .»	(17)
kaba 'sufirimendua, sufrikarioa,	«Zuri zituen begiak; gorputza astindu zuen, eta arnasa eten, azken kabaren kolpe betean.»	(96)
kaskagor 'burugogorra, egoskorra'	«— Ez al duk entzun zer esan dian, agure kaskagorra — sartu nintzen ni—. Apaiza balitz, oraintxe bertan labana sartu, eta, hesteak aterata...»	(53)
kasulla 'abade edo apaiz jantzia'	«Baina ez izengoitiz bakarrik; apaiza, igandero kasulla jantzi eta meza ematen duena.»	(64)
katixima '(erlijio) irakaspena'	«"Ez zagok esku txarrean iraultzaren soroa" , burutu zuen nekazariaren katixima .»	(58)
kikil-kikil 'meko-meko, ausardia galduta'	«Roman sukaldearen izkina baten kontra zegoen kikil-kikil eginda...»	(30)
kirrinka 'soinu edo hots bizia'	«...nire burutazioetan sartua, leihoko saretaren zirrikitu artetik lehen eguzki-printzak sumatzen ari nintzenean, logelako atearen kirrinka entzun nuen.»	(27)

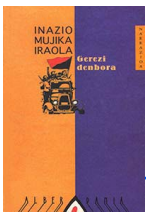

konformatu 'adostu'	«Azkenerako, behintzat, Romanekin, Sabigainen gelditzeko konformatu nuen.»	(32)
kosta ahala kost 'edozer kostata ere, nola edo	«Oso interesatua agertu omen ziola zehatz-mehatz. Oso interesatua agertu omen zen gure kasuarekin, kosta ahala kost lortu behar genuen	(60)
kota 'oiloek lo egiteko makila	«Nahi zuena egiteko esan nion, baina lo egiteko, behintzat; oiloak kotan bezala nahi bazuen, baina lo; biharamuna luzea izango zela eta.»	(24)
Kotxintxina 'ekialde urruneko eskualdea'	« Kotxintxinakoa balitz ere, nori bururutzen zaio.»	(11)
kupituta 'errukituta, pena hartuta'	«— Ondo da — esan nion kupituta —. Salako sofa horretan etzan daiteke.»	(23)
labana 'ganibeta'	«berorrek ikusi du! — Hasi nintzen, labana mahai gainean utzi eta desenkusatzan.»	(10)
lahar 'sasia, arantzedun landarea'	«...ongi ereindako haziak fruitu ematen dakiela sasi artean ere, eta ipurtargi baten argia nabarmenago dela ilunpean laharraren arantzak baino.»	(58)
larrua jo 'amodioa egin'	«— Lo ez, larrua jo behar dut goizaldera arte! — erantzun nion, supizturik.»	(23)
lauso 'nahasita, zehaztasun barik'	«Ni neu ere ez nengoen oso santu, egia da; lauso ikusten nuen dena gure aurrean.»	(78)
lerdejario 'adurra ahotik behera'	«— Barre-algara lerdejario batean lehertu zen orduan, niri begi-keinu lizun bat eginda...»	(41)
lilura 'xarma, enkantua'	«Libertariotik izena honek ere! — esan zuen Karmenek harenganako lilura galdurik bezala...»	(30)
linotipista 'inprimatzeko testuen	«...eta Parisen ibili zen, egunez inprimeria batean linotipista eta gauzez ikasketak egiten.»	(16)
loki 'buruaren aldea, belarri aurrekoa'	«Baina Fructuosok Jetruri lepotik heldu, eta pistola jarri omen zion lokian . Karmenek berak ozta-ozta lortu omen zuen hango nahaspilatik ihes egitea.»	(64)
loria 'aintza, ospea'	«...eta nola hurrengo baterako utzi beharko zuen martirioaren loria ; zerurako bide seguruen izan arren, oraingoz libratua zela hormatzarra probatzetik.»	(78)
mahats makatza 'basa mahatsa, gogorra'	«Eta zer zen ba libertario bat, biraorik esaten ez bazuen (...). Deus ez. Mahats makatza .»	(17)
mahuka 'manga'	«Gero jakak elkarri lotu, mahukak ifrentzuz jarri, eta mahuketatik barrena pasatu zituzten bi adar haiek.»	(112)
maindire 'izara, oheko oihala'	«Berak hanka zuela eskas, eta maindirea jaso zuen, beraren zango-motza ikus genezan.»	(115)
makulu 'ibiltzen laguntzeko makila'	«Obispoari bi makulu handi eman genizkion, eta autoz igoarazi gudu-lerrora, Santutxoraino.»	(127)
malda 'aldapa'	«Oinez jaitsi zuen Albizturrerako malda .»	(126)
mandio 'lastategia, belarra-eta gordetzeko makila'	«Handik barrurago sarrarazi, eta, ukulutik barrena, mandiorako eskailerak seinalatu zizkigun.»	(81)
matxinatu 'matxinoa, zerbaiten aurka altxatu dena'	«Uztail bukaeran, Loiolako hotelean izan ziren matxinatuen kontrako gudu gogorrenak.»	(73)
mauser '(arma baten marka), fusila'	«"Goazen" esan nuen, eta Karmen joan zen aurrena, mausera bizkarrean hartuta, zaputzean.»	(31)
mehatxari 'mehatxu eginez'	«...beldur balitz bezala, besoa babestzat jaso. Karmen zeukan ia gainean, mehatxari .»	(30)
mende hartu 'menperatu, preso hartu'	«...eta, burkideak mende hartuta , bizkor asko eskulotu zituzten bizkarraldean.»	(106)
miatu 'arakatu, arduraz bilatu'	« Miatu genuen ingurune guztia, errepidearen bi aieketan berrehun bat metro...»	(108)

mizpira 'fruitua, hori-marroia'	«...gerezi denbora ia bertan mizpira ustelena bihurtu zitzaigula burutik kendu ezinik.»	(54)
mojakume 'moja izateko bidean-edo'	«—Beno, moja-moja ere ez... mojakumea ... —esan zuen Karmenek, lau begi beregan iltzaturik ikusi eta.»	(66)
moskor 'okerdura'	«...eta hango buru egiten zuen kapitainari eskatu ziola gizatasunez urki-enbor ahalik eta leunena, moskorrik eta korapilorik gabea, azal zuri-zuri bat.»	(130)
muin egin 'musu antzekoa eman'	«Atea zabaldu, eta ezkaratzean obispoa sartzen ikusi zuenean, eskuari heldu eta muin egin zion hark ere eraztunean.»	(81)
musaje 'aurpegi, piura, itxura'	«Durrutiren bidaliari argibideak eman beharko nizkiola bet-betan, Sabigainen zegoela zain, eta ez zuela musaje onik.»	(36)
negar-adiaka 'negar intzirika'	«Ni gidari, Roman aldamenen, eta Karmen atzean, negar-adiaka oraindik.»	(63)
nonbait 'antza, itxuraz, agidanez'	«Zurgina ogibidez. Inguru hartako baserriko semea zen nonbait...»	(115)
oies 'herritarra, "rústico"'	«...bazezilen zerbait, ordea, nire barruan arrats hartako jarduna higuigarri egiten zidana. Etena horren modu oiesean antzetzua ikusteak, beharbada.»	(17)
oilartu 'harrotu'	«Nik ez dut bekaturik garbitzeko! —hasi nintzaion oilartzen .»	(10)
oinaze 'sufrimendua, min handia'	«Senperrenak ikusi zituela, hori bai, baina joan zirela oinazeak .»	(118)
opamahai 'aldarea'	«Era horretan mintzatu zitzaigun obispoa, opamahairako prestaturiko arkumearen begiak ezkutatu, eta duintasun ikasi batez...»	(71)
orbel 'hosto iharrak'	«Arroilan behera jaitsi ginen, orbela eta lokatza dena batera nahasten zen parajea...»	(109)
orekari ezin utsirik 'oreka galtzeko puntuan'	«...aulkia seinalaturik eta galtzak jantzen ari nintzela, dena batera egin nahi, eta orekari ezin utsirik ...»	(9)
pattar 'likorea'	«Kafesne bero bana hartu zuten haiek; Karmenek eta nik, ardoa; Ibarbiak, kopa bete pattar .»	(127)
pendiz 'malda, aldatsa'	« Pendizaren kontra jarrita zeukan bizkarra eta zaurituta ematen zuen.»	(95)
pinporta 'landareen begia, kimua'	«—Ikusten, nola hire bihotz beltz horretan pinporta txuriren bat gelditzen den oraindik?»	(22)
printzak 'errainuak, distirak'	«...nire burutazioetan sartua, leihoko saretaren zirrikitu artetik lehen eguzki- printzak sumatzen ari nintzenean, logelako atearen kurrinka entzun nuen.»	(27)
propio 'beren-beregi, apropos'	«Beraren hurrengo bidali zuela hark propio Bilbora, Donostiako gure jendea...»	(34)
santujale 'elizkoia'	«Ez haiz, ba, hi izango santujale horietako bat?»	(18)
sareta 'sarea edo hesia'	«...nire burutazioetan sartua, leihoko saretaren zirrikitu artetik lehen eguzki-printzak sumatzen ari nintzenean, logelako atearen kurrinka entzun nuen.»	(27)
sega 'kodaina (belarra ebakitzeko)	«Santutxoko bentaren ondoan, zumardi txiki baten itzalpean, han ari zen etxeko nagusia sega pikatzen.»	(120)
segaila 'fina, lerdena, liraina'	«Bitxi egin zitzaidan aurren-aurrenetik haren figura segaila kale-jantzian ikustea, aspaldi ez eta, arratsalde hartan...»	(10)
senperrenak ikusi 'gorriak ikusi, txarto-txarto'	« Senperrenak ikusi zituela, hori bai, baina joan zirela oinazeak.»	(118)
supizturik 'sutan jarrita, animu handiz'	«—Lo ez, larrua jo behar dut goizaldera arte! —erantzun nion, supizturik .»	(23)
sutu 'su eman (tiro eman), disparatu'	«...deskuiduan dena gaizki ateratzen bazen, preparatzeko; obispoaren ondoan ikusi nahi nuela, eta hormaren kontra! Lasai asko sutuko niela bie...»	(46)

tirabide 'tiroen norabidean'	«Alde batera baztertu zen, eta Fructuoso eta biok geratu ginen aurrez aurre, ni haren tirabidean .»	(21)
topa 'zeozer ospatzeko kopak-edo elkartu'	«Azkenburukoetan, Irujok, zutitu, eta topa egin zuen, Obanosko infantoen ikur-esaldia esaten zuela...»	(100)
toxa 'tabakoa gordetzeko ontzia edo poltsa'	«Zigarro bat falta nuen, baina salan utzia nuen toxa , eta nahiago nuen barau, beste sermoi bat entzun baino.»	(26)
txalma 'zamak garraiatzeko tresna,	«Asto gainean, txalma edo bastak edo zerbait jarriko ziotela, eta hantxe sartuta ongi joango zela orduan.»	(120)
txelaia 'zelaitxoia'	«...errepideak egiten zuen barrurako bihurgune baten ondoko txelaian , hantxe aurkitu genuen kamioi txiki bat ondo ezaguna...»	(104)
txerrenkume 'deabrukumea'	«"Haiek nahi, bai... baina bururatuko zaiguk guri zerbait orduan, atzeko txerrenkume horiek bazterrean uzteko moduren bat" .»	(46)
txori-samalda 'txori oiloa'	«Haltzen adaburuak ikaratu egin ziren, eta txori-samalda bat atera zen ihesi.»	(111)
txulomiaketan 'zuloak miatzen, arakutzen'	«Desenkusutzen hasi nintzaion, baina berehala konturatu nintzen ezereen susmo txarrik ez zidala hartu, ni horren goiz egoitzan eta txulomiaketan	(34)
uhurika 'aiurika, uluka, txilioka'	«Karmen nire gainean zangalatrau jarrita, gora eta behera, eta ni uhurika ari nintzaiola, sentitu nuen ate-hotsa aurrena...»	(7)
urdemutur 'txerri itxurakoa'	«...Frantziatik etorri berria zen hura, eta okindegiko nagusi urdemutur harentzat ari nintzen ni lanean.»	(20)
xalotasun 'apaltasuna, izaera xumea'	«Hunkitu egin ninduen Karmenen xalotasun erabatekoak.»	(62)
xuxurlatu 'ahapeka, isilean esan'	«Karmen San Inazioaren aurrean zegoen "Inazio gure patroia handia" xuxurlatuz , santuari hatz erakuslean kateatuta zeukan botila hutsa lapurtzen	(75)
zakar 'modu gogorrean'	«Tapaki bat bota nion zakar , hain zakar ere, sofa ondoko mahaia jo eta telefonoa bota bainuen lurrera.»	(24)
zakarragotu 'haserre xamar jarri'	«— Beroago egongo duk infernua eltzea! — zakarragotu nintzaion.»	(79)
zamalkatu 'zaldi gainean ibiltzea,	«"Bai , txirrin", erantzun zidan jauzika, eta, ipurmasailak estutzea ezproi sartzea izan balitz bezala, bizkorrago ekin zion zamalkatzeari .»	(7)
zanga-zanga 'tragoskada handiekin'	«Katilua bete kafesne edan zuen zanga-zanga .»	(83)
zangalatrau 'izterrak alde banatara zabalik'	«Karmen nire gainean zangalatrau jarrita, gora eta behera, eta ni uhurika ari nintzaiola, sentitu nuen ate-hotsa aurrena...»	(7)
zaputzean 'mukerturik, haserre xamar, purrustari'	«"Goazen" esan nuen, eta Karmen joan zen aurrena, mausera bizkarrean hartuta, zaputzean .»	(31)
zerbaitetan eraman 'irabazi, garaitu'	«Inork ez ziola eramango horretan .»	(116)
zirkinik 'apurtxo bat ere, ezertxo ere'	«Romanen azalpen guztiak entzun zituen, behintzat, zirkinik mugitu gabe...»	(65)
zornezaku 'ugerdia, zikin-zikina,	«Azkenean, sartu, eta atea itxi zuen."... zornezaku alaenak! ", erantsi zuen orduan. Lasai hitz egin genezakeen, behintzat, "Aurrera", esan suen.»	(45)
zotin 'arrangurazko negarra eta	«— Hogeit garbitu nahi ditiztek! Ulertzen duk? Hogeit! — berritu zidan Karmenek aurreko kontu bera, zotin batean.»	(62)
zumardi 'zuhaitz mota-basoa'	«Santutxoko bentaren ondoan, zumardi txiki baten itzalpean, han ari zen etxeke nagusia sega pikatzen.»	(120)
zurdaki 'ile lodi-luze-gogorrez eginikoa'	«Azkenean han etorri zen Fructuoso bi pote handi pintura esku banatan, gorria bata beltza bestea, eta margotzeko bi zurdaki handi jakaren patriketan	(44)
zuztar-zuztarretik 'sustrai-sustraitik'	«Hobe zela barrabas-belarra bilatu, eta zuztar-zuztarretik ateratzea, artoa galtzen ikusi, eta negar egitea baino.»	(15)